

OTE OPETUSSUUNNITELMASTA:

Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpitotoimien käyttämisestä kouluissa

Perusopetuksen perusteiden (kohta 5.6 Paikallisesti päätettävät asiat) tulee opetuksenjärjestäjän vastata kasvatust keskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelmassa päätetään ja kuvataan

1. millaisissa tapauksissa kasvatust keskustelua käytetään ja mitkä ovat keskustelujen toteuttamisen käytänteet
2. mitkä ovat lainsäädäntöä tarkentavat ja täydentävät menettelytavat rike-, vilppi- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämistä vastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamisen menettelyt
3. miten hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattaminen varmistetaan kurinpidollisia keinoja käytettäessä
4. miten huolehditaan henkilökunnan perehdyttämisestä ja osaamisen varmistamisesta kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
5. miten suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpidollisista keinoista tiedotetaan eri tahoille
6. mitkä ovat menettelytavat suunnitelman seuraamista sekä toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Kohdat 1, 2 ja 3 käsitellään alla

Kohdat 4, 5 ja 6:

Henkilökuntaa ohjeistetaan, jatkokoulutusten, sisäisen koulutuksen ja rehtorikokousten avulla. Koulu vastaa siitä, että kaikille osapuolille tiedotetaan suunnitelmista, koulukohtaisista järjestyssäännöistä ja lainmäärittämisestä toimenpiteistä. Suunnitelmat arvioidaan rehtorikokouksissa ja koulukohtaisesti.

Kasvatust keskustelut (Perusopetuslaki)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestävässä kasvatust keskusteluun. Kasvatust keskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

(POL 36 §).

- Käytetään ensimmäisenä keinona puuttua oppilaan epäasialliseen tai häiritsevään käytökseen.
- Järjestetään kerralla tai useassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.
- Eritellään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa.
- Tarvittaessa selvitetään kattavammin käytökseen johtaneet syyt ja seuraukset sekä katsotaan mitä keinoja on tarjolla oppilaan käytöksen ja hänen hyvinvointinsa parantamiseksi.
- Päätöksen tekee opettaja tai rehtori.
- Kasvatust keskustelun pitäjä dokumentoi asian Wilmaan.
- Huoltajille tiedotetaan asiasta.
- Huoltajille tulee tarjota tilaisuus osallistua keskusteluun tai sen osaan, jos se katsotaan tarpeelliseksi.

Kotitehtävien laiminlyönti (Perusopetuslaki)

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään. (POL 36 §).

- Päätöksen tekee opettaja.
- Dokumentoidaan Wilmaan.
- Huoltajille tiedotetaan asiasta.
- Koulukuljetus on järjestettävä tarvittaessa.
- Kysymyksessä ei ole jälki-istunto.

Jälki-istunto (Perusopetuslaki)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi (POL 36 §). Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaille sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan. (POL 36 §).

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut, ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen (POL 36 a §).

Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta (POL 36 §).

- Päätöksen tekee oppilaan opettaja (POL 18 §) sen jälkeen, kun ensiksi on pidetty kasvatuskeskustelu, jonka tulokset eivät ole osoittautuneet positiivisiksi.
- Käydään läpi ja eritellään teko tai laiminlyönti.
- Jälki-istunnosta päättävä dokumentoi sen Wilmaan.
- Oppilasta tulee kuulla (kuulemistilaisuus tulee dokumentoida, kirjallisesti tai muuten todistettavasti) ja tehdä muu tarvittava selvitystyö.
- Ilmoitettava huoltajille.
- Jälki-istuntoa tulee valvoa.
- Tulee panna toimeen mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen.
- Koulukuljetukset tulee järjestää tarvittaessa. Tarvittavat oppilashuoltopalvelut tulee järjestää.

Kehotus luokasta tai koulusta poistumiseksi (Perusopetuslaki, Lukiolaki)

Opetusta häiritsevä oppilas/opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun järjestämästä tilaisuudesta. (POL 36 §, LukioL 26 §).

- Opettaja päättää luokasta poistamisesta ja opettaja tai rehtori määrää poistumaan koulun tilaisuudesta.
- Päätöksen tekijä dokumentoi asian Wilmaan.
- Valvonta on järjestettävä perusopetuksen piiriin kuuluvalle. (POL 31 a §).
- Tarvittava oppilas-/opiskelijahuolto on järjestettävä. (POL 31 a §), LukioL 26 §).
- Huoltajille on tiedotettava asiasta. (POL 36 a §, LukioL 26 a §). □ Edellyttää syytä, päätöstä ei voi tehdä etukäteen.

Luokasta, koulun tiloista tai koulun tilaisuudesta poistaminen (Perusopetuslaki, Lukiolaki)

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta oppilas, joka ei noudata poistumismääräystä (POL 36 b §, LukioL 26 b §). Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa koulun alueelta oppilas, joka ei poistu saatuaan tiedon opetuksen epäämisestä.

Jos poistettava oppilas koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia oppilaan poistamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

- Voimakeinoja käyttäneen on tehtävä kirjallinen selvitys, joka jätetään opetuksenjärjestäjälle (henkilöstö koulutoimenjohtajalle, joka raportoi lautakunnalle, rehtori opetuslautakunnalle).
- Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä.
- Opettaja ja rehtori voi toimia yhdessä tai kumpikin erikseen.
- Dokumentoidaan Wilmaan.
- Valvonta on järjestettävä perusopetuksen piiriin kuuluvalle (POL 31 a §).
- Tarvittava oppilas-/opiskelijahuolto on järjestettävä (POL 31 a §).
- Tiedotetaan huoltajille.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita (Perusopetuslaki)

Rehtorilla tai koulun opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa oppilaalta 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista (POL 36 d §).

- Rehtorin ja opettajan oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita sekä esineitä tai aineita, joita käytetään oppimisen tai opetuksen häiritsemiseen.
- Voimakeinoja käytettäessä on oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi otettava huomioon.
- Voimankäyttövälineitä ei saa käyttää haltuunottotilanteessa.
- Tiedotetaan huoltajille.
- Haltuun otettu esine tai aine tulee merkitä oppilaan nimellä, haltuunottopäivällä ja siinä tulee olla haltuunottajan nimi.
- Dokumentoidaan Wilmaan.
- Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuunottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta.

Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat (Perusopetuslaki)

Koulun opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole (POL 36 e §).

- Käytetään kun on syytä epäillä turvallisuuden vaarantuvan.
- Oppilaalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.
- Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta
- Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen koulun henkilökuntaan kuuluva. (oppilaan valitsema henkilö).
- Haltuunotto ja tarkastustoimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti (POL 36f §).
- Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi.
- Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta .
- Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle (sivistystoimenjohtajalle) lomakkeella ”Työssä tapahtuneet onnettomuudet ja vaaralliset tilanteet”.
- Oppilaan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata Wilmaan.
- Huoltajille tiedotetaan asiasta niin pian kuin mahdollista.
- Opettajan tai rehtorin haltuun ottama häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen (POL 36g §).
- Jos on todennäköistä, että häirintä oppitunnin jälkeen jatkuu, häirintään käytetty esine tai aine tulee luovuttaa oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä. Edellä 29 §:n 2 momentissa tarkoitetut kielletyt esineet ja aineet luovutetaan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos oppilaalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.
- Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti.
- Haltuun otetun esineen tai aineen luovutus tulee tapahtua niin pian kuin mahdollista.
- Huumaavat aineet, ampuma-aseet, aseiden osat, amukset, kaasusumutteen, panokset ja räjähteet, jotka on otettu haltuun, on välittömästi luovutettava poliisille.
- Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata.
- Häiriötä aiheuttaneiden esineiden ja aineiden hävittäminen ja luovuttaminen tulee kirjata Wilmaan.

Opetuksen epäminen (Perusopetuslaki, Lukiolaki)

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan taikka koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. (POL 36 §).

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi (LukioL 26 §).

- Rehtori tekee päätöksen.
- Dokumentoidaan Wilmaan.
- Valvonta on järjestettävä perusopetuksen piiriin kuuluvalla.
- Tarvittava oppilas-/opiskelijahuolto on järjestettävä.
- Huoltajille on tiedotettava.

Oppilaan määräaikainen erottaminen tai opiskeluoikeuden pidättäminen rikoksen johdosta. (Perusopetuslaki, Lukiolaki)

Jos tuomioistuim on tuominnut oppilaan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta. Oppilas saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi, jos se oppilaan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua (POL 36 c §).

Jos tuomioistuim on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta. Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi tai erottaa opiskelija-asuntolasta, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua. (LukioL 26 §).

- Päätöksen tekee luottamuselin (USN/SOL).
- Päätökseen liitetään valitusohje.
- Epäilyksen alainen rikos pitää eritellä.
- Oppilaalle tai opiskelijalle tulee tarjota tilaisuus tulla kuulluksi kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla.
- On huolehdittava, että muu tarpeellinen selvitystyö tehdään.
- Ilmoitettava huoltajille, mikäli opiskelija on alaikäinen.

Kirjallinen varoitus, kurinpitorangeistus (Perusopetuslaki, Lukiolaki)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. (POL 36 §, LukioL 26 §).

- Varoitus annetaan oppilaalle/opiskelijalle, jolla jo on useita rangaistuksia, jotka kuitenkin eivät ole vaikuttaneet tai jos rikkomus/käyttö on katsottava vakavaksi.
- Teko tai laiminlyönti tulee eritellä.
- Oppilasta/opiskelijaa tulee kuulla.
- On huolehdittava siitä, että muu tarpeellinen selvitystyö tehdään.
- Huoltajille tulee antaa tilaisuus tulla kuulluksi.
- Rehtori tekee kirjallisen päätöksen valitusosoitusohjeineen virkamiespäätöslomakkeelle.

Erottaminen, kurinpitorangeistus (Perusopetuslaki, Lukiolaki)

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi (POL 36 §). Opetuksen järjestäjän tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan (POL 36 a §).

Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi (LukioL 26 §).

- Päätöksen tekee luottamuselin (USN/SOL).
- Päätökseen liitetään valitusohje.
- Lastensuojelulain mukaan koulusta erotetun oppivelvollisen lapsen asia tulee käsitellä sosiaalitoimen luottamuselimestä (24.2 §).
- Koulun rehtori antaa virkamiespäättöslomakkeella kirjallisen selvityksen, jossa on eritelty teko tai rikkomus, selvitys oppilaan/opiskelijan kuulemisesta, muu tarvittava selvitys, tietoa huoltajien kuulemisesta.
- Oppilaalle/opiskelijalle tulee järjestää oppilas-/opiskelijahuoltoa.

Aiheutetun vahingon korvaaminen (Perusopetuslaki)

Oppilaan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

- Dokumentoidaan Wilmaan.
- Huoltajille tiedotetaan vahingosta. (POL 35 §).

Koulun tilojen ja omaisuuden turmeleminen tai epäjärjestyksen aiheuttaminen (Perusopetuslaki)

Jos tekijä on varmuudella tiedossa ja yksilöitävissä, koulun opettaja tai rehtori voi kasvatuksellisista syistä määrätä oppilaan puhdistamaan tai uudelleen järjestämään oppilaan tahallaan tai huolimattomuuttaan likaaman tai epäjärjestykseen saattaman koulun omaisuuden tai tilan (POL 35 §).

- Opettaja tai rehtori päättää.
- Dokumentoidaan Wilmaan.
- Tehtävä tulee suorittaa valvotusti
- Tehtävä ei saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi.
- Tehtävän suorittaminen ei saa kestää kahta tuntia kauempaa.
- Tehtävää ei saa suorittaa oppituntien aikana.
- Mikäli tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella, siitä tulee ilmoittaa oppilaan huoltajalle.
- Tehtävän suorittaminen tulee ottaa huomioon päätettäessä tämän lain mukaisista kurinpidollisista toimenpiteistä.

Muiden kuin oppivelvollisten opetus (Perusopetuslaki)

Muiden kuin oppivelvollisten opetukseen perusopetuksessa sovelletaan Perusopetuslain 46 §.

Pykälän mukaan myös muilla kuin oppivelvollisilla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön (POL 29 §), heillä on myös samat velvollisuudet, jotka mainitaan POL 35 §, siis osallistua siihen opetukseen, johon heidät on otettu, suorittaa tehtävät huolellisesti ja käyttäytyä asianmukaisesti. Myös mitä tulee vahingonkorvauksiin, koulun omaisuuden tai tilojen sotkemiseen tai epäjärjestyksen aiheuttamiseen ja pykäliin, jotka koskevat kasvatust keskustelua, noudatetaan samoja säädöksiä kuin muussakin perusopetuksessa. Kurinpidolliset POL 36 § mukaiset rangaistukset eivät sitä vastoin koske perusopetuksessa olevia ei-oppivelvollisia.